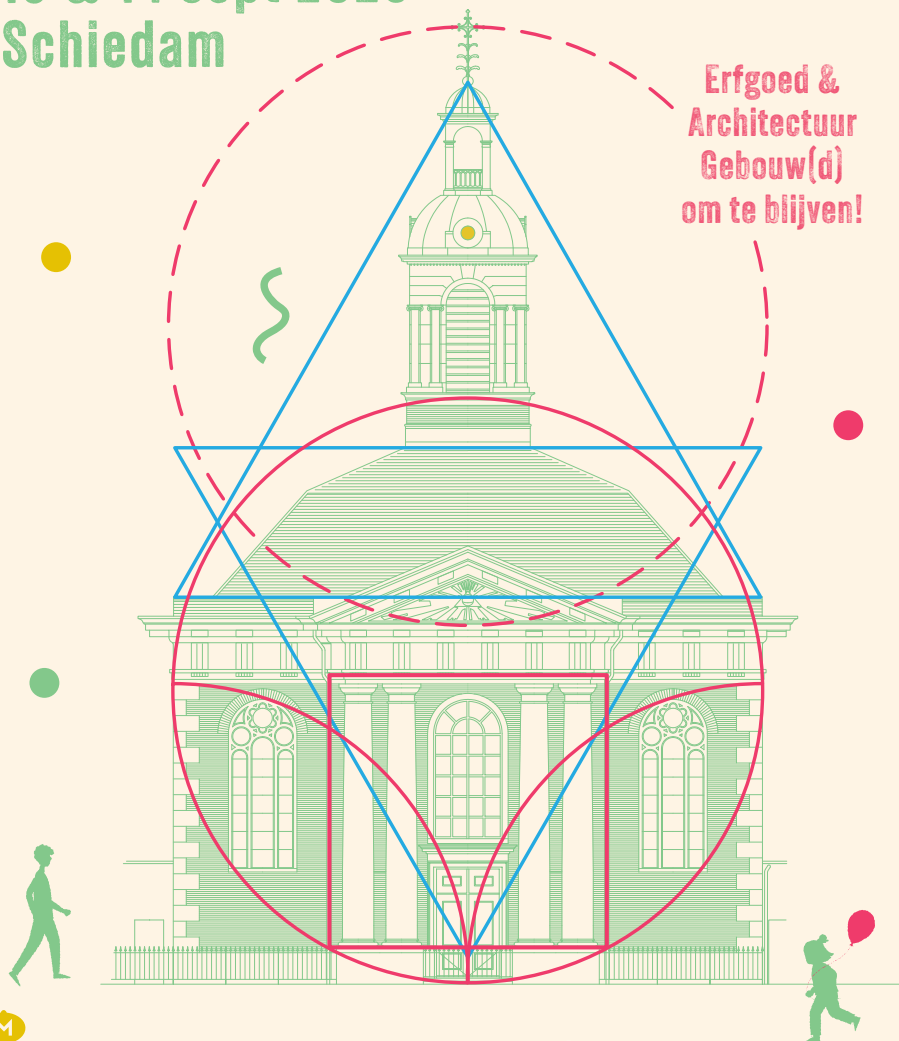

OPEN MONUMENTEN DAGEN

13 & 14 sept 2025
Schiedam

Erfgoed &
Architectuur
Gebouw(d)
om te blijven!

openmonumentendag.nl

ERFGOED & ARCHITECTUUR GEBOUW(D) OM TE (VER)BLIJVEN!

Deze monumentengids verschijnt in een trotse stad. In 2025 herdenkt Schiedam met veel feestgedruis het feit dat vrouwe Aleida het op 18 maart 1275 stadsrechten verleende. Het document bleef van kracht tot keizer Napoleon het bestuur in Nederland grondig naar zijn eigen dwingende hand zette, maar blijft voor ons van betekenis. Vanwege dit feestjaar organiseren wij dit jaar de landelijke opening van de monumentendagen én pakken we groots uit in het weekend.

Schiedammers kijken met enige weemoed naar de ruïne van Aleida's kasteel en betreuren het dat er zo weinig van rest. We moeten ons tevreden stellen met een stuk van de donjon gelegen in een fraai plantsoen dat in het jubileumjaar gereed kwam. Ga er vooral verwijlen en stel U voor dat vrouw Aleida bovenop de donjon rondkijkt over haar landerijen en haar stad.

Schiedam is op de keper beschouwd in aanzien vooral een achttiende- en negentiende-eeuwse stad. Dat komt door de eerste grote bloeiperiode van het brandersbedrijf. De Rijnse guldens klotsten tegen de tegens van de plinten bij de jeneverbazen. Dat kun je nu nog zien aan de brandershuizen, de distilleerderijen en de pakhuizen, waarvan er vele in de periode van ongeveer 1775 tot 1825 gebouwd zijn. De Korenbeurs (nu bibliotheek) en het Sint Jacobsgasthuis (nu Stedelijk Museum Schiedam) zijn voorbeelden van architectonische daadkracht die het cliché over de achttiende eeuw als de 'eeuw van verval' logenstraffen. Datzelfde geldt trouwens voor de reusachtige moutmolens die de binnenstad omkransen. Zij waren de grootste en meest indrukwekkende gebouwen in de stad, met uitzondering wellicht van de vele kerken.

In de jaren 1920 kreeg Schiedam een nieuwe impuls en werd getracht het centrum van Schiedam te moderniseren, met name langs de randen. Schitterend voorbeeld van die schaalvergroting die dit met zich meebracht is het flatgebouw Singelwijk aan de Broersvest. Schiedam concurreert met dit gebouw met gemak met de Wolkenkrabber in die andere jubilerende stad: Amsterdam. Binnen het thema geven we in dit boekje extra aandacht aan de architecten die onze stad zo eigen maakten.

We zijn gróóts dit jaar. En des te hartelijker heten wij U welkom in dat bijzondere Schiedam. We zeggen met een variant op een bekende vermaning uit het gedistilleerd bedrijf: GENIET, niet met mate maar met volle teugen tijdens uw verblijf in onze stad!

Han van der Horst

Voorzitter Comité Open Monumentendagen Schiedam

Monumenten Binnenstad

Openingstijden
vind je bij de
monument-
beschrijvingen
op de volgende
pagina's.

**1 Waag
Informatiepunt
Binnenstad**
Lange Kerkstraat 39

2 Ruïne Huis te Riviere
Broersvest
(naast Stads-kantoor)

**3 Grote- of
Sint Janskerk**
Lange Kerkstraat 37

4 Oude Stadhuis
Grote Markt 1

5 Woonhuis
Grote Markt 29

**6 Sint Jacobsgasthuis
– Stedelijk Museum
Schiedam**
Hoogstraat 112

7 De Monopole
Hoogstraat 99

**8 Voormalig Weeshuis
der Hervormden**
Lange Achterweg 36-82
(entree binnenplaats
achterzijde)

**9 Nederlands
Gereformeerde Kerk
Schiedam**
Westvest 30

10 Winkelpand
Lange Haven 3

**11 Woonhuis
met Branderszaal**
Lange Haven 97

**12 Korenbeurs
– De Bibliotheek
Schiedam**
Lange Haven 145

13 Havenkerk
Lange Haven 72

**14 Nationaal
Jenevermuseum**
Lange Haven 74

15 Woonhuis
Lange Haven 80

**16 Nationaal
Coöperatie Museum**
Lange Haven 84

17 Woonhuis
Lange Haven 92

18 Woonhuis
Lange Haven 98

**19 Museummolen
De Walvisch**
Westvest 229

20 Westvest90-kerk
Westvest 90 – 92

21 Pand Paulus
Korte Haven 125

**22 Voormalige branderij,
Vlaamsch Broodhuys**
Korte Haven 5-7

**23 Restauratie
Werkplaats Schiedam**
Elzensteeg 2

**24 Oud-Katholieke Kerk
't Huis te Poort**
Dam 28

25 Zakkendragershuis
Oude Sluis 19

26 Voormalig Pakhuys
Oude Sluis 4-6

27 Woonhuis
Schie 84

**28 Voormalige
Distilleerderij
Wenneker**
Schie 94

29 Muradiye Moskee
Raam 5-9

**30 Voormalige
Branderij Dirkzwager**
Groenweegje 4

31 Molen De Palmboom
Noordvest 34

32 Molen De Vrijheid
Noordvest 40

**33 Molen De Drie
Koornbloemen**
Vellevest 5

**34 RK begraafplaats met
kapel – Roemeens
Orthodoxe Kerk**
Vlaardingerdijk 48

35 Liduinabasiliek
Singel 104

**36 Voormalig
Pompstation**
Rotterdamsdijk 54c

**55 Voormalige
Branderij De Hoop**
Noordvestsingel 87

INFORMATIEPUNT BINNENSTAD

WAAG

Lange Kerkstraat 39
Zaterdag 10.00 – 17.00 uur
Zondag 11.00 – 16.00 uur

Bij de Waag treft u de informatiestand van het Comité Open Monumentendagen. Zij voorzien u van tips en wijzen u graag de weg! Ook kunt u hier gratis programmaboekjes halen.

Schiedam heeft sinds 1339 een stadswaag. Voor handelsnetwerken in en tussen steden was een waag van belang voor onder andere het betrouwbaar wegen van goederen. De Waag was eerst gevestigd in het stadhuis, maar werd in 1579 verplaatst naar de voormalige doopkapel van de Grote Kerk. Die kapel was na de Reformatie niet meer in gebruik. In de achttiende eeuw kreeg het gebouw een nieuwe gevel. In de Waag huist nu het 'I-Punt S'DAM'. De Waag is daarmee een belangrijk onderdeel van een toeristisch netwerk waarin Schiedam steeds meer bekendheid verwerft.

RUÏNE HUIS TE RIVIERE

Broersvest (naast Stadskantoor)
Zaterdag 12.00 – 17.00 uur
Zondag 12.00 – 17.00 uur

*De ruïne is vrij te bezoeken.
Let op: betreden op eigen risico.*

Naast het Stadskantoor ligt de ruïne van het Huis te Riviere, het kasteel van Aleida van Avesnes. Deze dochter van graaf Floris IV van Holland en weduwe van Jan van Avesnes, graaf van Henegouwen, bouwde het kasteel aan de Schie. Zo controleerde zij deze belangrijke handelsverbinding. Zij gaf de nederzetting die aan de Schie bij de dam was ontstaan in 1275 stadsrechten.

GROTE OF SINT JANSKERK

Lange Kerkstraat 37
Zaterdag 11.00 – 17.00 uur
Zondag 12.00 – 17.00 uur

De kerk is vrij te bezichtigen. De tentoonstelling 'Een feest van verscheidenheid' van textielkunstenaar Barbara Broekman is te zien. Op zaterdag vindt het Korenfestival plaats. Zie voor meer informatie het programmaoverzicht.

De Grote of Sint Janskerk is van oudsher de hoofdkerk van Schiedam. De kerk werd in 1252 gesticht en in de daaropvolgende eeuwen uitgebreid tot een driebeukige hallenkerk. Het koor werd rond 1400 voltooid terwijl het schip uit de vijftiende eeuw dateert. Ook de 54 meter hoge kerktoeren is vijftiende-eeuws. In de kerk zijn naast historisch kerkmeubilair uit de achttiende eeuw, diverse moderne kunstwerken aanwezig, zoals 't Lam. Deze sculptuur van Sjeff Henderickx is vervaardigd met brokstukken van beelden, die bij de beeldenstorm van 1572 werden vernield.

OUDE STADHUIS

Grote Markt 1
Zaterdag 12.00 – 17.00 uur
Zondag 12.00 – 17.00 uur

De aanwezige stadsgidsen van de Historische Vereniging Schiedam beantwoorden uw vragen over historisch Schiedam en over het stadhuis. Bij het stadhuis staat studio Verveeld & Verward met de workshop Postkantoor Schiedam: stuur een kaartje naar het verleden!

Op de Grote Markt is niet te missen waar van oudsher de bestuurlijke macht zetelde. Het oude stadhuis domineert het plein door zijn plaatsing en architectuur. Na een brand in 1614 werd het in rijke 'Hollandse Renaissance'-stijl herbouwd, met speklagen, fraaie muurankers en de bijzonder dynamische topgevels. In 1782 werd dit gebouw 'ingepakt' met nieuw muurwerk, waarbij de vensters een strakke natuurstenen omlijsting kregen. Bij de laatste restauratie is aan de achterzijde met kijkgaten de oude gevel zichtbaar gehouden. Het gebouw kent fraaie interieurs, waaronder de raadzaal uit de jaren 1920.

WOONHUIS

Grote Markt 29
Zaterdag 12.00 – 17.00 uur

De begane grond is vrij te bezichtigen en de eigenaren zijn aanwezig om vragen te beantwoorden. De galerie & koffiebar op de begane grond is geopend.

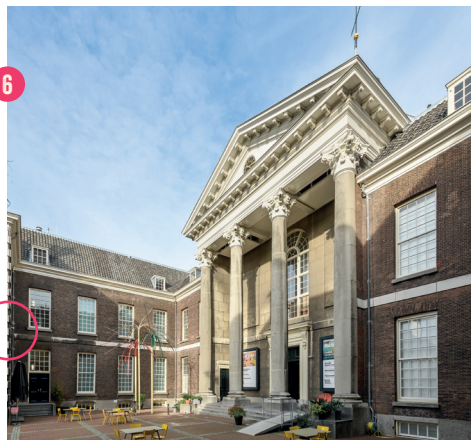
Dit herenhuis dateert uit 1735 maar de gevel is negentiende-eeuws. Het was enige tijd een douanekantoor en diende sinds 1965 als balletschool. Na een aantal jaren leegstand, kochten in 2021 de huidige eigenaren Job en Jol dit bijzondere rijksmonument. In een drie jaar durende renovatie werd het pand grondig verbouwd: recente afwerkingen verdwenen en de binnenplaats kwam op-nieuw tevoorschijn. Het huis is een geslaagde combinatie van monumentale elementen, frisse kleuren en een moderne kunstzinnige inrichting. Job en Jol wonen er nu met hun gezin en runnen op de begane grond een galerie en koffiebar.

SINT JACOBSGASTHUIS - STEDELIJK MUSEUM SCHIEDAM

Hoogstraat 112
Zaterdag 11.00 – 17.00 uur
Zondag 11.00 – 17.00 uur

De kapel is vrij toegankelijk, voor een bezoek aan de tentoonstellingen geldt het reguliere tarief. Op zaterdag en zondag zijn er om 14.00 en 15.30 gratis rondleidingen. Voor meer informatie over aanmelding: zie het programmaoverzicht.

Het Stedelijk Museum Schiedam is gehuisvest in het voormalige Sint Jacobsgasthuis uit 1787. In 1783 bleek dat de middeleeuwse voorganger van dit tehuis voor bejaarde Schiedammers in zeer slechte staat verkeerde. De regenten lieten plannen maken voor nieuwbouw. Getuige het resultaat, was stadsverfraaiing daarbij even belangrijk als een gezond en veilig onderkomen

voor de hulpbehoevende bejaarden. Architect Jan Giudici voorzag het gebouw van een monumentale zuilenportiek van internationale allure. Een dergelijke 'peristyle' was het summum van klassieke architectuur en indertijd slechts weinig toegepast in het burgerlijke, Calvinistische Nederland.

DE MONOPOLE

Hoogstraat 99
Zaterdag 12.00 – 16.00 uur
Zondag 12.00 – 16.00 uur

Beide dagen kan om 12.30 uur en 15.00 uur een beperkt aantal geïnteresseerden onder begeleiding van medewerkers van Stadsherstel Maassterdam B.V. het atelier in de toren bezoeken met fantastische uitzicht over de Hoogstraat. U kunt zich daarvoor melden bij de hoofdentree op de hoek.

De voormalige bioscoop Monopole aan de Hoogstraat werd in 1921 gebouwd naar ontwerp van de architect A. Stahlie. Hij gaf het gebouw een strakke Amsterdamse schoolstijl met elementen van Art Deco. De entreepartij in de hoek werd hoger opgetrokken en kreeg accenten, onder andere door de grote tufsteenblokken. De Monopole wordt ingericht voor de nieuwe museale functie waardoor de grote zaal niet te bezichtigen is. In de fraaie hal zal een verrassende mogelijkheid worden geboden iets te beleven over het verleden en de toekomst van de Monopole.

VOORMALIG WEESHUIS DER HERVORMDEN

Lange Achterweg 36-82
(entree via de binnenplaats achterzijde)
Zaterdag 12.00 – 17.00 uur
Zondag 12.00 – 17.00 uur

Ooit stond hier een klooster, gesticht op de plek waar de Heilige Liduina van Schiedam woonde en stierf. Stadsarchitect Rutger van Bol'es verbouwde in de jaren 1779-1782 het weeshuisgebouw. In de vleugel aan de zijde van de Lange Achterweg voegde hij een modieus fronton toe met in het timpaan festoenen en guirlandes. Op de hoeken werden beelden van weeskinderen in uniform geplaatst: Jan en Kaat. Hoogtepunt vormt de regentenkamer met een fraai goudleerbehang en bijzonder stucwerk. Hendrick de Keyser Monumenten, sinds

2009 eigenaar van het Weeshuis, is in 2016 gestart met een grote restauratie. Dit jaar werd de derde en laatste fase van de restauratie afgerond.

NEDERLANDS GEREFORMEERDE KERK SCHIEDAM

Westvest 30

Zaterdag 11.00 – 17.00 uur

Zondag 12.30 – 17.00 uur

Achter een monumentaal pand aan de Lange Haven verrees in de jaren 1950 een modern kerkgebouw voor de Nederlands Gereformeerde Gemeente. Het Schiedamse architectenbureau Spruijt en Den Butter is verantwoordelijk voor het ontwerp. Op ingenieuze wijze is de kerkzaal verbonden met het veel oudere rijksmonumentale voorhuis aan de Lange Haven. De kerkzaal is een toonbeeld van de wederopbouwperiode en van de architectuur van het verantwoordelijke bureau. Het interieur is nog vrijwel origineel. In de gevel aan de Westvest is een betonnen parabool aangebracht, een subtiel hoogteaccent passend bij een kerkgebouw en tegelijkertijd een symbool voor oneindigheid. Het orgel werd in 1957 in gebruik genomen.

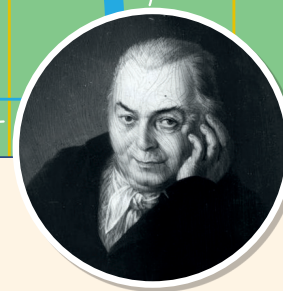
WINKELPAND

Lange Haven 3

Zaterdag 12.00 – 17.00 uur

De winkelruimte is tijdens Open Monumentendagen geopend. Naast schilderijen (van o.a. historische panden in Schiedam) is hier een bijzondere historische racebaan te bewonderen.

Dit winkel-woonhuis heeft een laat negentiende-eeuwse Neorenaissance gevel. In 1922 werd het woonhuis verbouwd waarbij op de begane grond een winkelruimte werd toegevoegd. De winkelpui werd uitgevoerd met late Jugendstil-elementen. Let op de poort aan de linkerkant, die een steeg afsluit. Deze stegen zie je veel aan de Lange Haven, maar dit is de enige die in deze stijl is afgewerkt.

EEN ITALIAAN IN SCHIEDAM DE ARCHITECTUUR VAN GIOVANNI GIUDICI

De Schiedamse binnenstad wordt tot op de dag van vandaag in belangrijke mate bepaald door gebouwen van de hand van of geïnspireerd door de gebouwen van architect Carlo Giovanni Francesco Giudici (1746-1819). Hij kwam uit Dulzago (Italië) en vestigde zich rond 1770 in Rotterdam, waar hij als snel als Jan Giudici bekend stond. Toentertijd werkten veel Italiaanse families als stukadoors in de Nederlanden. Giudici ging in Rotterdam de samenwerking aan met diverse prominente aannemers in de stad. Hij vestigde zijn reputatie als ontwerpend architect door een onderscheiding bij de prijsvraag voor het stadhuis van Groningen in 1774. Naast vele particulier opdrachten, werd hij door de Rotterdamse en Schiedamse stadsbesturen betrokken bij stedelijke bouwopgaven. Bijzonder is dat hij als katholiek

een benoeming kreeg als architect van de Admiraliteit. Giudici's kwaliteit was dat hij goed aanvoelde wat zijn opdrachtgevers voor ogen stond en dat hij hun ambities wist te vertalen in aantrekkelijke ontwerpen in de modieuze classicistische stijl. De Korenbeurs en het Sint Jacobsghasthuis getuigen hiervan. Zijn naam wordt in verband gebracht met diverse woonhuizen in de stad, waaronder Lange Haven 80 en Tuinlaan 24. De gevelmodellen die Giudici in Schiedam introduceerde werden veelvuldig nagevolgd, zoals Lange Haven 92.

11

WOONHUIS MET BRANDERSZAAL

Lange Haven 97

Zaterdag 12.00, 14.00 en 15.00 uur (rondleiding)

Stadsrondleider Rob Vollaard neemt bezoekers graag mee in dit bijzondere pand. Verzamelen voor de deur. Groepen maximaal 20 personen.

De geschiedenis van Lange Haven 97 hangt samen met het Schiedamse gedistilleerd verleden. Een opvallend en rijk gedecoreerd onderdeel van het pand is namelijk de 'Branderszaal'. Die zaal werd in 1919 gebouwd door architect Piet Sanders als vergaderzaal voor de Bond van Distillateurs. Deze bond had als belangenbehartiger van de distillateurs een zakelijke grondslag. Echter bij het zien van deze zaal kun je je levendig voorstellen dat het hier ook wel prettig toeven was in een geanimeerd gezelschap met een borrel en een sigaar.

KORENBEURS – DE BIBLIOTHEEK SCHIEDAM

Lange Haven 145

Zaterdag 10.00 – 17.00 uur

Zondag 10.00 – 17.00 uur

Medewerkers zijn aanwezig om uw vragen over het gebouw en de bibliotheek te beantwoorden. De brochure 'De Korenbeurs: iconische thuishaven in het hart van Schiedam' is gratis verkrijgbaar.

In 1783 werd door de lokale Oeconomisch Burgermaatschappij een prijsvraag uitgeschreven voor een ontwerp voor een nieuwe korenbeurs in Schiedam. Het uiteindelijk gerealiseerde ontwerp is van de Italiaan Jan Giudici, die niet eens deelnam aan de prijsvraag. Dit gebouw toont de bloei van het Schiedamse handelsnetwerk rondom de jenever. Het groeiend aantal handelstransacties vroeg om een representatief onderkomen. De statige, classicistische voorgevel met torenbekroning behoort tot de fraaiste in Schiedam. In 2015 werd de Korenbeurs de hoofdvesting van De Bibliotheek Schiedam.

12

HAVENKERK

Lange Haven 72

Zaterdag 11.00 – 17.00 uur

Zondag 12.00 – 17.00 uur

13

Op zaterdag vinden in het kader van Galm 750 om 12.30, 13.30 en 14.30 uur muziekoptredens plaats van Rutger Zuydervelt en Nina Hitz. Op zondag vindt om 14.00 uur is er inloopconcert van het Gewestelijk Senioren Orkest. Aan het einde van de middag sluit Schiedam 750 Zingt! het festival met koren hier feestelijk af.

De Havenkerk uit 1822 valt direct op door de plaatsing in de binnenbocht van de Lange Haven. Met zijn voorname gevel met gekoppelde vrijstaande Dorische zuilen en fronton laat de architect Adrianus Tollus (1783-1847) duidelijk concurreren met de nabijgelegen (protestantse) kapel van het Sint Jacobsgasthuis. De kerk was een van de eerste katholieke kerkgebouwen die na de Reformatie in Nederland volledig nieuw werden gebouwd. Het kerkinterieur werd in de loop van de negentiende eeuw verrijkt met een fraai (neo) barok interieur. Na een grondige restauratie verwierf BOEi het gebouw en maakte het klaar voor herbestemming als evenementenlocatie.

NATIONAAL JENEVERMUSEUM

Lange Haven 74

Zaterdag 11.00 – 17.00 uur

Zondag 11.00 – 17.00 uur

Het museum is met Open Monumentendagen gratis te bezoeken. Dit jaar is er een unieke kans om een glas-in-lood-raam te zien van de Nederlandsche Gist- en Spiritusfabriek.

In 1794 opende hier een moutwijnbranderij. De vensterindeling op de begane grond karakteriseert de architectuur van een branderij: één raam rechts voor de ketels en twee ramen links voor de beslagbakken. Het spinnenwebraam boven de deur kan eruit zodat de stookketel hier voor reparatie uit kan. Een brand verwoestte in 1985 de branderij. In 1996 vestigde het Nationaal

14

Jenevermuseum zich hier. In branderij De Gekroonde Brandersketel wordt nog steeds volgens de oudhollandse methode Schiedamse moutwijnjenever gemaakt. In het museum en de branderij leert u alles over de geschiedenis van de jenever.

S'DAM VIERT DE TOEKOMST!

WOONHUIS

Lange Haven 80

Zaterdag 12.00 – 17.00 uur

Zondag 12.00 – 17.00 uur

Lange Haven 80 is een van de meest markante brandershuizen aan de Lange Haven. De voorname entree en de evenwichtige gevel bekroond met een fronton, maken duidelijk dat de bouwheer hechtte aan status. De kwaliteit van het ontwerp maakt het aannemelijk dat de architect Jan Giudici betrokken is geweest bij de bouw van het pand in het laatste kwart van de achttiende eeuw. In het interieur valt de spectaculaire trappartij en het bijzondere stucwerk op. De enorme kluis verraaft dat het pand van circa 1920 tot 1967 als bankgebouw van de Spaarbank Anno 1820 fungeerde. In de afgelopen jaren stond een groot deel van het pand leeg. De nieuwe eigenaar/bewoner is voornemens het pand nieuw leven in te blazen en er een klein boutique hotel met espresso- en wijnbar te openen.

NATIONAAL COÖPERATIE MUSEUM

Lange Haven 84

Zaterdag 11.00 – 17.00 uur

Zondag 11.00 – 17.00 uur

De winkel en woning laten zien hoe men een eeuw geleden werkte en leefde als middenstander. Op de eerste etage wordt de geschiedenis van de coöperaties in Nederland getoond. In de winkel is nostalgisch snoepgoed te koop.

Het woon-winkelpand op de hoek van de Lange Haven en Appelmarkt wordt gekenmerkt door de gevels in eclectische stijl. Het pand dateert in zijn huidige opzet uit 1891. Sinds 1978 is hier het Nationaal Coöperatie Museum gevestigd.

WOONHUIS

Lange Haven 92

Zaterdag 14.00 – 16.00 uur

Zondag 14.00 – 16.00 uur

Lange Haven 92 sluit in typologie aan bij een in Schiedam geliefd gevelontwerp. Het accent ligt op de middenas met entreepartij met een half rond bovenvenster. De gevelopzet was in de stad geïntroduceerd in het laatste kwart van de achttiende eeuw en kent vele varianten. Lange Haven 92 getuigt dat deze opzet lange tijd relevant bleef voor de Schiedamse elite: het werd gebouwd in de derde kwart van de negentiende eeuw. Net als andere grote woonhuizen, kreeg ook dit pand diverse andere bestemmingen. Het is een patronaat geweest met een kapel boven (waarvan ook de klokkenstoel nog getuigt), scoutingclubhuis en het heeft dienst gedaan als jongerensociëteit De Kreek. Het huis wordt nu weer bewoond.

WOONHUIS

Lange Haven 98

Zaterdag 13.30, 14.30 en 15.30 uur (Galm 750)

Zondag 13.00, 14.00 en 15.00 uur (rondleiding)

Op zaterdag vinden in het kader van Galm 750 om 13.30, 14.30 en 15.30 uur muziekovertredens plaats van Sarah Stevens. Let op: geen vrije inloop tijdens optreden. Op zondag rondleidingen. Verzamelen voor de deur.

Dit woonhuis wordt voor het eerst vermeld in de zestiende eeuw en gaat terug op twee kleinere huizen. Tot eind achttiende eeuw worden de huizen vooral bewoond door schippers en hun weduwen. In 1793 voegt meestersmid Jan Dijkmans beide huizen samen en maakt er zijn branderswoning van. Achter het huis, aan de Hoogstraat, komt de branderij. In 1956 vindt een grote verbouwing plaats voor de machinistenschool Grote Vaart. Sinds 1965 wordt het huis weer bewoond door particulieren. De huidige eigenaren hebben het pand met respect voor alle historie ingericht en aangepast.

MUSEUMMOLEN DE WALVISCH

Westvest 229

Zaterdag 11.00 – 17.00 uur

Zondag 11.00 – 17.00 uur

De museummolen is tijdens de Open Monumentendagen gratis te bezoeken! Op zondag wordt bij voldoende wind gemalen in de molen.

Molen De Walvisch is gebouwd in 1794 en dankt zijn naam aan de Groenlandse walvisvaart waar ook Schiedamse vissers bij betrokken waren. De Walvisch heeft niet alleen voor de branderijen gemalen. In de jaren dertig van de vorige eeuw werd zelfs magnesium verwerkt. In 2018 is molen De Walvisch volledig verbouwd tot gecombineerde museummolen en molenwinkel.

WESTVEST90-KERK

Westvest 90 – 92

Zondag 12.00 – 17.00 uur

Gedurende de dag spelen muzikanten op de Steinway-D concertvleugel. Vrijwilligers vertellen u over het gebouw.

In 1909 liet de Nederlandse Protestantenbond Schiedam de Westvest90-kerk bouwen. Architect Henri Evers (1855-1929), bekend van het stadhuis van Rotterdam, ontwierp een schilderachtig ensemble rond een voorplein. Kenmerkend voor het gebouw is de combinatie van verschillende bouwstijlen: de preekstoel is bijvoorbeeld Byzantijns, terwijl de glas-in-loodramen Jugendstil zijn. De akoestiek van het gebouw is famous en er vinden vele kamermuziekconcerten en muziekopnames plaats.

MONSTERS VAN GEBOUWEN DE STADSARCHITECT RUTGER VAN BOL'ES

Rutger van Bol'es (1720-1790) was de derde generatie van zijn familie die het ambt van stadsarchitect in de stad Schiedam bekleedde. Als landmeter maakte hij een plattegrond van de stad die in 1772 werd aangeboden aan de stadhouder Willem V. Deze kaart leert ons veel van het 'oude' Schiedam, want juist in het laatste kwart van de achttiende eeuw zou de stad in rap tempo veranderen. Van Bol'es was betrokken bij vele grote bouwprojecten, zoals de bouw van het Blauwhuis (1765), de (ver)nieuwbouw van het Weeshuis der Hervormden (1778), de aanleg van de Nieuwe Sluis in de Dam (1779), de grootschalige renovatie van het oude stadhuis (1782) en de bouw van de Korenbeurs (1785). Naar alle

maatstaven is hij te beschrijven als een succesvol man. Toch kleefte aan hem een negatief oordeel van tijdgenoten, dat in de notulen van een rechtszaak werd opgetekend. Bij de bouw van het nieuwe Sint Jacobsgasthuis werd zijn betrokkenheid door de regenten expliciet vermeden omdat hij 'monsters' van gebouwen maakte. Hierbij werd gerefereerd aan het weeshuis. Naar de regels van de klassieke kunst paste Van Bol'es daar de classicistische motieven niet al te deskundig toe. En er is ook een vroeg, aan hem toegeschreven, ontwerp voor het gasthuis bewaard. Het valt niet te ontkennen dat dit een architectonische miskleun betreft.

PAND PAULUS

Korte Haven 125

Zaterdag 12.00 – 16.00 uur

Zondag 12.00 – 16.00 uur

21

Er is een informatieve markt, gratis workshops en een zorgvuldig samengesteld aanbod van boeken en artikelen over yoga en bewust leven. Zaterdag zijn er in het kader van Galm 750 om 12.30, 14.00 en 15.30 uur muzikale optredens van Alexander Chater.

In 1871 kocht zendingsvereniging Paulus dit pand en vestigde er na een verbouwing een centrum voor vrijzinnige religie en ontmoeting. Dominee-dichter François HaverSchmidt – beter bekend onder zijn pseudoniem Piet Paaltjens – preekte hier vaak. De neorenaissance gevel uit 1888 is ontworpen door architect J.J. Vormer. In 1894 vertrok de vereniging Paulus. Het gebouw vervulde daarna vele functies. Sinds 2016 is hier yogastudio Yoia gevestigd, samen met Samsara, een erkende vierjarige yogadocentenopleiding. Daarnaast zijn er praktijkruimtes voor coaching, therapie en welbevinden. Dit jaar viert Yoia haar 15-jarig jubileum en wordt volledig vernieuwde begane grond in gebruik genomen. Tijdens uw bezoek maakt u kennis met de yogastudio, de opleiding en de andere partners in het pand.

VOORMALIGE BRANDRIJ, VLAAMSCH BROODHUIS

Korte Haven 5-7

Zaterdag 8.00 – 17.00 uur

Zondag 8.00 – 17.00 uur

Tijdens de Open Monumentendagen zijn speciale activiteiten. Kijk op de website voor meer informatie.

Dit monument bestaat uit een historisch koetshuis (nr 5) en een branderij met pakzolders (nr 7), die op de begane grond zijn samengetrokken. Met name de branderij valt met zijn hoge klokgevel op in het straatbeeld. Op de begane grond is de typerende gevelindeling van de branderij zichtbaar. Links van

22

de inrijdeuren twee vensters waarachter de beslagbakken stonden en rechts een venster waar de distilleerketels stonden. Nu worden in het gebouw andere graanproducten verkocht door het Vlaamsch Broodhuys.

RESTAURATIE WERKPLAATS SCHIEDAM

Elzensteeg 2

Zaterdag 11.00 – 16.30 uur

De restauratiewerkplaats presenteert een waaier aan restauratieambachten en historische werktuigen (ook in de Korte en Lange Haven). Zie het programma voor meer informatie.

Het pand is een voormalige branderij en dateert mogelijk uit de 2e helft van de 18 eeuw. De Restauratie Werkplaats Schiedam is hier gevestigd. Vanuit hier wordt onder andere gewerkt aan het herstel Schiedamse monumenten, in het bijzonder de molens.

23

OUD-KATHOLIEKE KERK 'T HUIS TE POORT

Dam 28

Zaterdag 11.00 – 17.00 uur

Tijdens de openstelling zijn er muziekoptredens, onder andere met orgelbespelingen.

De Oud-Katholieke Kerk en pastorie op de Dam staan ook wel bekend als 't Huis te Poort. De naam verwijst naar het voorname woonhuis dat hier stond en in de zeventiende eeuw werd verbouwd tot schuilkerk. Met de nieuwbouw in 1862 kwam een als zodanig herkenbaar kerkgebouw tot stand. De Schiedamse architecten M. van Erkel en J. Vormer ontwierpen een voorgevel die refereert aan de Tudorgotiek. In de kerk vindt nog steeds de eredienst plaats, maar er is ook ruimte voor culturele evenementen.

24

ZAKKENDRAGERSHUIS

Oude Sluis 19

Zaterdag 11.00 – 17.00 uur

Zondag 12.00 – 17.00 uur

25

Het Zakkendragershuis viert dit jaar haar 300 jarig bestaan en ter gelegenheid daarvan heeft het Anthonisgilde een expositie ingericht over de geschiedenis van het huis en van het gilde. De leden van het Zakkendragersgilde geven – natuurlijk in traditionele kledij – rondleidingen.

Het markante Zakkendragershuis uit 1725 is het hoofdkwartier van het Zakkendragersgilde Sint Anthonis. De zakkendragers hebben sinds 1465 het exclusieve recht goederen te laden en te lossen in de stad. Het gilde was dan ook een belangrijke schakel in het Schiedamse economisch netwerk. In het daktorentje hangt een klok die de zakkendragers waarschuwde als er goederen te lossen waren. Het lot bepaalde wie het werk kreeg.

VOORMALIG PAKHUIS

Oude Sluis 4-6

Zondag 14.00 – 17.00 uur

De eigenaren laten u graag op de begane grond het resultaat van de restauratie en verbouwing zien.

Dit pakhuis is waarschijnlijk in het laatste kwart van de achttiende eeuw tot stand gekomen. Opmerkelijk is de grote hoogte van de begane grond. Het gebouw heeft vele functies gehad: vertreklocatie voor de beurtvaart naar Amsterdam, een meubelmakerij en een groentesnijderij. Daarnaast zijn aanwijzingen dat het een mouterij is geweest. Na jaren van leegstand hebben de huidige eigenaren het pand gerestaureerd en in gebruik genomen als woning. Bij de verbouwing werd het monument ook verduurzaamd en van het gas gehaald.

26

WOONHUIS

Schie 84

Zaterdag 12.00 – 17.00 uur

De eigenaren nemen u graag mee in de geschiedenis van het monument aan de hand van een mini-tentoonstelling en een maquette.

De geveldecoratie van festoenen of guirlandes kwam veel voor rond 1780 maar het pand is veel ouder. Het pand is met veel liefde door de eigenaren gerestaureerd, waarbij men veel te weten is gekomen over de bijzondere geschiedenis. Het huis is gebouwd door Vlaamse lakenwevers en werd later gebruikt als woonhuis door de familie van der Toorn die kurk- en capsulefabrieken hadden. Bijzonder is de indeling van het huis met mezzanines (halve verdiepingen).

27

28

VOORMALIGE DISTILLEERDERIJ WENCKER

Schie 94

Zondag 12.00 – 17.00 uur

In de hoogtijdagen van de jeneverindustrie (eind 19e eeuw) kende Schiedam een 450 kleine en grotere distilleerderijen. Reeds in 1693 vestigde Wencker zijn eerste distilleerderij aan de Schie 94. Hier werden de granen gestookt en gedistilleerd tot alcohol van verschillende percentages. De alcohol vormde het belangrijkste bestanddeel voor de jenever en likeuren. Eind jaren 80 van de vorige eeuw verhuisde Wencker naar Roosendaal en het pand aan de Schie kwam leeg te staan. In de jaren 1990 werden de leegstaande aan de jeneverindustrie gerelateerde panden verbouwd tot appartementen, zo ook Schie 94.

29

MURADIYE MOSKEE

Raam 5-9

Zaterdag 14.00 – 17.00 uur

U wordt met Turkse gastvrijheid ontvangen met koffie, thee, water en hapjes.

Schiedamser kan het haast niet: de Muradiye moskee is gehuisvest in een omgebouwde distilleerderij. Oorspronkelijk werd het complex gebruikt door distilleerderij UTO, thans Herman Jansen. In 1995 kreeg het zijn religieuze functie.

VOORMALIGE BRANDERIJ DIRKZWAGER

Groenweegje 4

Zaterdag 11.00 en 15.00 uur

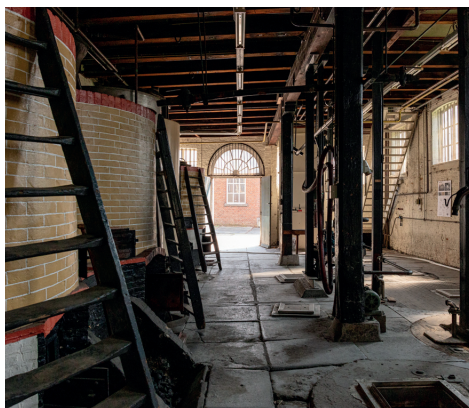
Zondag 11.00 en 15.00 uur

Dit markante gebouw wordt getransformeerd naar het Distillers Hotel. Op zaterdag en zondag kunnen bezoekers tweemaal per dag mee op restauratietour onder leiding van architect Gideon Peele.

In 1861, midden in de bloeiperiode van de jeneverindustrie in Schiedam, werd een gloednieuwe branderij gebouwd. Door latere uitbreiding ontstond een grootschalig distilleerderijcomplex, waar de branderij, het kantoor en de loods uiteindelijk van binnen samensmolten tot het gebouwcluster van nu. Binnen lijkt de tijd stilgestaan te hebben en waant u zich in een volledig in gebruik zijnde branderij van honderd jaar geleden.

30

LICHT, LUCHT EN RUIMTE

ARCHITECT MEJUFFROUW IR. W.C.M. JANSEN

In een overzicht van Schiedamse architecten mag mejuffrouw ir. W.C.M. Jansen (1904-1989) niet ontbreken. Telg van de bekende brandersfamilie Jansen en een van de eerste vrouwen die in Bouwkunde afstudeerde aan de Technische Hogeschool in Delft. Hoewel opgegroeid in een traditioneel patriciërshuis aan de Lange Haven, was Wil Jansen veel meer gecharmeerd van het Nieuwe Bouwen. De architecturale vorm werd daarbij bepaald door de functie van het gebouw met toepassing van nieuwe bouwtechnieken en moderne materialen zoals gewapend beton, glas en staal. Helaas staat haar belangrijkste werk niet in Schiedam, maar in de buurgemeente Rotterdam: de RVS flat. De naam van de flat is ontleend van de Rotterdamse Verzekering Sociëteiten, die de bouw financierde.

De flat was bedoeld voor bewoning door alleenstaande werkende vrouwen. Jansen tekende een modernistisch woongebouw met tien verdiepingen en 160 één-, twee- en driekamerwoningen. Het ontwerp volgt de functionalistische bouwstijl uit de wederopbouwperiode in Rotterdam.

31

MOLEN DE PALMBOOM

Noordvest 34

Zaterdag 11.00 – 17.00 uur

Gedurende de dag vinden enkele optredens plaats in het kader van Galm 750.

Brandersmolen De Palmboom werd in 1781 gebouwd. In 1901 werd de molen slachtoffer van een brand aan de overkant van het water. Er bleef alleen een stomp over die gelukkig nooit gesloopt is. Begin jaren negentig van de vorige eeuw werd de molen weer opgebouwd en heeft tot 2018 als museummolen gefunctioneerd. Sindsdien vinden in De Palmboom uiteenlopende activiteiten plaats. De zolders zijn tegenwoordig te huur als bedrijfsruimte en voor bijeenkomsten.

MOLEN DE VRIJHEID

Noordvest 40

Zaterdag 11.00 – 17.00 uur

Deze molen is enkel toegankelijk voor bezoekers van 18 jaar en ouder. Bij voldoende wind wordt er gemalen.

Molen De Vrijheid werd in 1785 gebouwd. De naam is een duidelijke verwijzing naar de vrijheidszin die ook in Schiedam hoogtij vierde ten tijde van de bouw: de zogenoemde patriotten kwamen in het geweer tegen de wijze waarop stad en staat werden bestuurd door een kleine groep geprivilegieerden. Zij lieten zich daarbij inspireren door de Franse revolutie. De gevelsteen toont de verbeelding van Libertas. In de molen wordt nog bijna dagelijks gemalen op de wind. Samen met de veelal oorspronkelijke inrichting zorgt dit voor een heel authentieke sfeer. In de jaren zeventig van de vorige eeuw stond De Vrijheid aan de wieg van het landelijk Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde. Mede hierdoor is het vakmanschap van korenmolenaars voor de toekomst behouden gebleven.

32

MOLEN DE DRIE KOORNBLOEMEN

Vellevest 5

Zondag 11.00 – 17.00 uur

De molen is enkel toegankelijk voor personen ouder dan 18 jaar.

Molen De Drie Koornbloemen dateert uit 1770 en is daarmee de oudste nog bestaande brandersmolen van Schiedam. Uniek voor Schiedam is het aan de molen verbonden molenaarshuis. Op de sfeervolle molenzolders is goed te zien dat na de neergang van de jeneverindustrie de brandersmolens werden gebruikt voor allerlei andere toepassingen draaiend op windenergie. Zo beschikt de molen over de restanten van een pelwerk waarmee onder meer rijst werd gepeld.

33

RK BEGRAAFPLAATS MET KAPEL – ROEMEENS ORTHODOXE KERK

Vlaardingerdijk 48

Zaterdag 12.00 – 16.30 uur

Zondag vanwege kerkdienst alleen in stilte te bezoeken

34

De parochianen ontvangen u met koffie en traditioneel Roemeens gebak en geven rondleidingen. Er is een tentoonstelling over bijzondere kerken in Roemenië. Om 12.30 en 13.30 uur zijn er speciale rondleidingen over de recente restauratie van de bruggen en de hekwerken.

De voormalige rooms-katholieke begraafplaats werd in 1849 ingericht. Architect W. Thijssen ontwierp in 1853 een achzijdige, neoclassicistische kapel. In 1872 werden naar ontwerp van de architect E.J. Margry de hekwerken aan de Vlaardingerdijk toegevoegd. De gerenommeerde Schiedamse firma J. Vincent voerde dit werk uit. De begraafplaats werd in 1972 gesloten. Nu is hier de Roemeens-Orthodoxe Kerk gevestigd. De inrichting met prachtige iconen past uitstekend bij de gewijde sfeer van de kapel. In 2025 werden de hekwerken gerestaureerd.

LIDUINABASILIEK

Singel 104

Zaterdag 11.00 – 17.00 uur

Zondag 13.00 – 17.00 uur

35

De Basiliek van de Heilige Liduina en Onze Lieve Vrouw van de Rozenkrans, kortweg Liduinabasiliek, werd gebouwd van 1878 tot 1881. Het ontwerp is van de bekende kerkarchitect E.J. Margry, die zich bij zijn ontwerp liet inspireren door de dertiende-eeuwse Franse gotiek. Daarmee wilde hij ook de continuïteit van het katholieke geloof tot uitdrukking brengen. Op 18 juni 1990 verhef paus Johannes Paulus II de kerk tot Basiliek, de enige kerk met deze status in het Bisdom Rotterdam (en de provincie Zuid-Holland). Het interieur is spectaculair. Er bevinden zich onder andere de reliekschrijn met het onderbeen van Liduina en haar monumentale grafsteen uit 1433. Liduina is de patrones van de stad Schiedam, de chronisch zieken en gehandicapten en van de schaatsenrijders.

VOORMALIG POMPSTATION

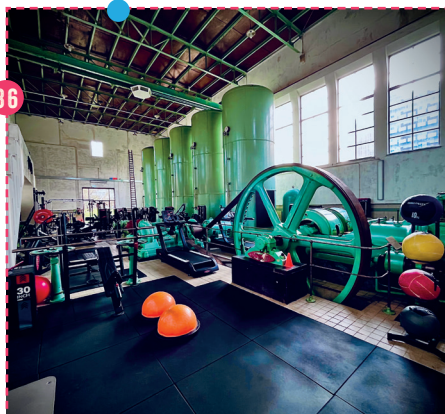
Rotterdamsedijk 54c

Zaterdag 11.00 – 17.00 uur

Zondag 12.00 – 17.00 uur

Medewerkers van de sportschool Flowstation heten u welkom en wijzen u op de bijzondere elementen van het gebouw.

Dit drinkwaterpompstation werd in 1922 gebouwd door het Rotterdamse Waterleiding-bedrijf. Het is ontworpen door architect A. Otten in Amsterdamse School-stijl. Schiedam kreeg gratis drinkwater uit Rotterdam in ruil voor de grond van het Schiedamse waterleidingbedrijf die Rotterdam voor de haven-uitbreiding nodig had. Met vijf elektrische pompinstallaties in combinatie met hoge windketels werd het waternet onder druk gezet. Een gasmotor, geleverd door Deutz in Keulen, kon bij stroomuitval de elektrische motoren aandrijven. Deze machine is de

36

laatste van haar soort in Nederland. Het station raakte 2003 geheel buiten werking. In 2014 nam BOEi het rijksmonument over voor herbestemming. Nu zit er een sportschool: Flowstation. In Schiedam kun je dus sporten midden in bijzonder industrieel erfgoed!

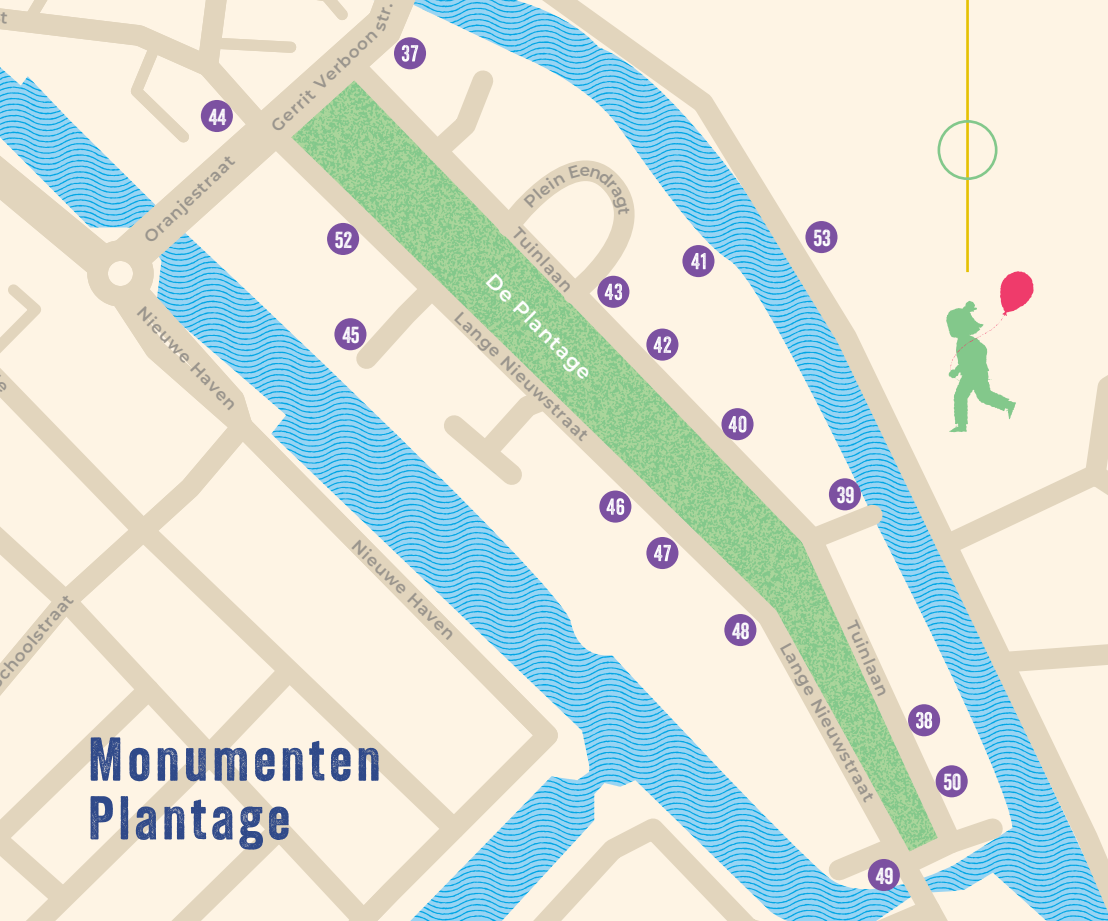
EEN STEMPEL OP DE STAD HET OEUVRE VAN PIET SANDERS

De architect Piet Sanders (1882-1937) werkte vrijwel uitsluitend in Schiedam en bracht hier een breed oeuvre tot stand. Zijn werk is zeer gevarieerd: van grote bouwblokken met arbeiderswoningen in De Gorzen tot villa's aan de Burgemeester Knappertlaan. Van de onderkomens van verzorgingshuis Sint Jacobs Gasthuis tot de winkelpassage aan de Broersvest. Sanders was ook een meester van de verbouwing of renovatie. Hij ontwierp in 1928 de bijzondere gevel van Lange Haven 43, waarbij de oorspronkelijke branderijen aan het zicht werden onttrokken. Bij een verbreding van het pand in 1937 werd zijn ontwerp door het bureau Lockhorst en Overeinder als uitgangspunt genomen. Ook was Sanders verantwoordelijk voor de verbouwing van Lange

Haven 97 voor de Bond van Distillateurs, waarbij ook de Branderszaal tot stand kwam. Naast de overduidelijke verschillen in al zijn projecten zijn er ook veel overeenkomsten te vinden; leefbaarheid, degelijkheid en met name aandacht voor details. Dit verklaart waarom zijn gebouwen nog steeds hogelijk worden gewaardeerd in onze stad.

Monumenten Plantage

37 Voormalige HAV-Bank
Gerrit Verboonstraat

38 Woonhuis
Tuinlaan 24

39 De Sodafabriek
Makkerstraat 5

40 Patriciërshuis
Tuinlaan 58

41 Pakhuizen De Molukken
Tuinlaan 76

42 Woonhuis
Tuinlaan 74

**43 Kapel van het voormalig
Klooster van de zuster
Dominicanessen**
Tuinlaan 82

44 Lutherse Kerk
Lange Nieuwstraat 219

45 Bergerbuurt
Lange Nieuwstraat 149

46 Woonhuis
Lange Nieuwstraat 129

**47 Entrepotgebouw
De Nederlanden**
Lange Nieuwstraat 101

48 Plantagekerk
Lange Nieuwstraat 61-63

**49 Voormalig brug-
en sluiswachtershuis**
Lange Nieuwstraat 1

50 Woonhuis
Tuinlaan 10c

**51 Voormalige
Alida Bewaarschool**
Leliestraat 10

52 Voormalig Blauwhuis
Lange Nieuwstraat 183

**53 Hoofdkantoor voormalige
Glasfabriek**
Buitenhavenweg 114

54 Babbersmolen
Schiedamsedijk 2a
(niet op de kaart)

VOORMALIGE HAV-BANK

Gerrit Verboonstraat
Zaterdag 11.00 uur (rondleiding)
Zondag 12.00 uur (rondleiding)

Bewoners Jolanda Maat en Walter Diedrich nemen u in een verrassende rondleiding mee in de gebouwgeschiedenis. Verzamelen bij de hoofdentree nabij de brug. Op overige tijden is het gebouw niet toegankelijk voor bezoek.

Dit kantoorgebouw werd in 1933-1935 gebouwd in opdracht van de Hollandse Algemeene Verzekeringsbank (HAV). Het ontwerp is van de zeer bekende Nederlandse architect W.M. Dudok. Het is een voorbeeld van de Zakelijk Expressionistische bouwstijl. Samen met de Singelwijkflat aan de Koemarkt staat de HAV-bank symbool voor de moderniteit van een sterk veranderende samenleving en stad. In de jaren 1996-1997 is de bank tot appartementencomplex verbouwd.

HILVERSUM IN SCHIEDAM DUDOKS HAV-BANK

Willem Marinus Dudok (1884 – 1974) is als Nederlands architect en stedenbouwkundige haast synoniem geworden met Hilversum en vooral met zijn beroemde raadhuis aldaar. Toch is zijn oeuvre veel breder en was hij als stedenbouwkundige ook verantwoordelijk voor de naoorlogse stedelijke ontwikkeling van Den Haag. Hij kreeg wereldwijd erkenning voor zijn architectuur, in het bijzonder in de VS en Japan. In de Rotterdamse regio was zijn warenhuis De Bijenkorf

(1930) iconisch, maar dit raakte bij het bombardement zwaar beschadigd. Dudok behoorde niet tot een bepaalde stroming maar stond open voor het beste wat de verschillende eigentijdse architectuurstromingen hem boden. Aanvankelijk volgde Dudok de rationalistische stijl van Berlage, maar allengs voelde hij zich hierdoor te veel beperkt en ging experimenteren met o.a. het expressionisme. In Schiedam ontwierp hij de HAV-bank (1933-35) aan de Gerrit Verboonstraat: een uiterst modern gebouw opgetrokken uit gewapend beton dat werd beplakt met de voor hem kenmerkende gele baksteen. Een technisch unicum was het koelsysteem waarvoor waterleidingen in het beton worden opgenomen.

Schiedam. H.A.V. Bank, O. Verboonstraat.

WOONHUIS

Tuinlaan 24

Zaterdag 12.00, 13.00, 14.00, 15.00 en 16.00 uur (rondleiding)

Er worden in het pand rondleidingen gegeven op de genoemde tijdstippen. De maximale groepsgrootte is 15 personen. Verzamelen bij de deur.

Dit monumentale woonhuis werd rond 1800 gebouwd aan de Plantage. De voorgevel is geheel opgetrokken in natuursteen en is daarmee uniek voor Schiedam. Vanwege de kwaliteit van het ontwerp wordt het huis toegeschreven aan de architect Jan Giudici. De krachtige bossing in de gevel wordt gecombineerd met verfijnde decoraties in de omlijsting van entree en van bovengelegen venster. In het interieur bleven de stucplafonds, betimmeringen en trappartij in belangrijke mate behouden.

DE SODAFABRIEK

Makkerstraat 5

Zaterdag 12.00 – 17.00 uur
Zondag 12.00 – 17.00 uur

De Sodafabriek is open voor rondstruinen en rondleidingen. De bar is open voor koffie/thee en wat lekkers. De vaste SodaFabriek-Makers presenteren zich. In het kader van Galm 750 treedt op zaterdag Olmo op om 14.00, 15.00 en 16.00 uur en Princeton om 14.30, 15.30 en 16.30 uur. Op zondagmiddag speelt de Dordtse band Vera and the Sleepoverclub. Volg de @Sodafabriek op Instagram voor meer informatie!

De voormalige pakhuizen Koerland en Lijfland, nu beter bekend als De Sodafabriek, werden rond 1800 gebouwd achter een herenhuis op de Tuinlaan. Ze zijn zeer fors en hebben een typerende open plattegrond,

met grote ruimtes die alleen geleed worden door zware balkenlagen met onderslagbalken. Na de teruggang van de jeneverindustrie in het laatste kwart van de negentiende eeuw werden de gebouwen in gebruik genomen voor de productie van sodakristallen. Nu huist hier lokaal en sociaal cultureel centrum De SodaFabriek.

PATRICIËRSHUIS

Tuinlaan 58

Zaterdag 12.00, 14.00 en 16.00 uur (rondleiding)

Zondag 12.00 uur (rondleiding)

40

De eigenaar geeft zaterdag om 12.00, 14.00 en 16.00 uur en zondag om 12.00 uur een rondleiding door het huis. Verzamelen voor de deur. De maximale groepsgrootte is 20 personen.

Deze statige woning dateert uit ca. 1785 en is gebouwd in de Lodewijk XVI-stijl. De voorgevel valt op door een rijk versierde hardstenen ingangspartij met Franse lelies en festoenen in hardsteen en houtsnijwerk. Bekende Schiedamse distillateurs en leden van het gemeentebestuur hebben hier gewoond. In 1914 werd het pand verbouwd voor de directeur van de Schiedamse Scheepswerf Gusto. In 1934 werd het pand een rusthuis voor ouderen. In 1997 – 1998 is het grondig gerestaureerd tot een woonhuis door de huidige bewoners met bijzondere aandacht voor duurzaamheid.

PAKHUIZEN DE MOLUKKEN

Tuinlaan 76 toegang via hek aan de Tuinlaan

Zaterdag 12.00 – 16.00 uur

Zondag 12.00 – 16.00 uur

U kunt rondkijken in de oude pakhuizen waarin nu diverse creatieve ondernemers een ruimte hebben. Enkele ateliers zijn te bezichtigen.

Het pakhuizencomplex bekend als 'De Molukken' was bedoeld voor opslag van kruiden en specerijen. Het (vanaf de Tuinlaanzijde gezien) rechter pakhuis met de puntaken dateert van begin negentiende eeuw. Het linkerpand genaamd 'St Petersburg' dateert van halverwege de 19e eeuw en is in neoclassicistische stijl vormgegeven. Via de tussenbouw met de moderne gevel zijn beide pakhuizen nu met elkaar verbonden. Pakhuizen als deze waren hard nodig voor de bloeiende handel vanuit Schiedam met rest van de wereld. Ze lagen strategisch aan de Buitenhaven die via de Maas in directe verbinding stond met open zee.

41

WOONHUIS

Tuinlaan 74

Zaterdag 12.00 – 16.00 uur

Zondag 12.00 – 16.00 uur

Dit statige pand aan de Tuinlaan werd in 1878 gebouwd door de hout(groot) handelaar Cornelis Broeksmit en zijn vrouw Cornelia Odé. De huidige eigenaren hebben het zorgvuldig teruggebracht in de originele staat, met behoud of herintroductie van allerlei oude details zoals plafonds, schouwen, glas-in-lood, etcetera. In de vestibule en de door de Schiedamse architect Piet Sanders uitgebouwde serre, werden wandschilderingen onder oude verflagen gevonden en gerestaureerd.

42

KAPEL VAN HET VOORMALIG KLOOSTER VAN DE ZUSTER DOMINICANESSEN

Tuinlaan 82

Zaterdag 11.00 – 16.00 uur

Tijdens de openstelling is de monumentale kapel te bezoeken. In de kapel zijn in het kader van Galm 750 optredens van Tent om 13.00, 14.00 en 15.00 uur en van Blauwdruk om 13.30, 14.30 en 15.30 uur. Vanwege de functie als notariskantoor is het pand verder niet toegankelijk.

Dit voormalige klooster werd in 1866 gebouwd in eclectische stijl naar ontwerp van de architect W. Thijssen. Aan de achterzijde werd op de verdieping een kapel aangebracht. Het klooster is prominent gesitueerd in de Plantage, het lommerrijke negentiende-eeuwse woongebied voor welgestelde Schiedammers. In 1890 werd links vóór het klooster, in de rooilijn van de Tuinlaan, een woning aangebouwd in vergelijkbare bouwstijl ten behoeve van mevrouw C. Nolet. De woning is via een gang verbonden met het klooster en mevrouw Nolet werd tot haar dood door de zusters verzorgd. De zusters hebben het klooster in 1998 verlaten. Nu is in het pand alweer lange tijd een notariskantoor gevestigd.

43

LUTHERSE KERK

Lange Nieuwstraat 219

Zaterdag 11.00 – 17.00 uur

Zondag 12.00 – 17.00 uur

Op zaterdag zijn er in het kader van Galm 750 optredens. Lucie Luna om 12.15, 13.45 en 15.15 uur en Cosmic Bride om 13.00, 14.30 en 16.00 uur. Medewerkers van Stadsherstel Maassteden BV zijn aanwezig om een toelichting te geven over de geschiedenis van dit fraaie kerkje in transitie.

In 1892 lieten de Schiedamse Lutheranen een rond 1860 voltooid gistpakhuis verbouwen tot een waardig kerkgebouw. In 1897 werd het naastgelegen kantoor verbouwd tot een woonhuis voor de predikant. In 1947 schonk de Noorse Lutherse kerkgemeenschap een nieuwe luidklok, nadat de oude in de Tweede Wereldoorlog door de Duitse bezetter was gevorderd. De nieuwe klok vormde de aanleiding om een klokkentoren aan het gebouw toe te voegen.

44

BERGERBUURT

Lange Nieuwstraat 149

Zaterdag 12.00 – 16.00 uur

Bewoners van dit bijzondere hofje ontvangen u graag en leggen de geschiedenis uit. Ook is een huisje te bezoeken.

Dit straatje ligt verborgen achter de voorname huizenrij aan de Lange Nieuwstraat. Het is een heel eigen buurtje naast de Plantage. De Bergerbuurt dateert in eerste aanleg uit ca. 1780 en zijn benaming ontleent het waarschijnlijk aan eigenaar Cornelis van den Berg die het rond 1895 geheel in eigendom had. Deze opzet met een straat of steeg met daaraan geschakelde arbeidershuisjes was zeer algemeen in Schiedam maar is vrijwel overal verdwenen. Een bezoek leert dus veel over de geschiedenis en de opzet van het 'oude' Schiedam.

45

EEN HOOGTEPUNT VAN MODERNISME HEINRICH LEPPLA EN DE SINGELWIJCKFLAT

De Duitse architect Heinrich Leppla (1905-1980) kwam, na zijn opleiding bij de Bauhochschule in Weimar, eind 1929 met een omweg terecht bij het architectenbureau van J.H. van den Broek in Rotterdam. Leppla begaf zich daarmee duidelijk in de kringen van de modernisten. Door rationale analyses en met nieuwe bouwmaterialen van beton en glas werden nieuwe architectuurconcepten ontwikkeld. Leppla had een onderzoekende geest en ging academisch te werk. Binnen het bureau van Van den Broek onderzocht hij behoeften en benodigdheden voor bewoners in hun woningen, de juiste verhoudingen,

afmetingen en relaties tussen de kamers. Hij onderzocht ook de ideale looproutes in een woning. In 1934 startte hij zijn eigen bureau in Schiedam. Niet geheel toevallig verrees in dat jaar ook de Singelwijckflat (bij Schiedammers beter bekend als de Hemaflat) op de hoek van de Broersvest en de Rotterdamsedijk van zijn hand. Dit werd een modernistisch icoon voor de stad Schiedam. Het rijksmonument wordt gekenmerkt door het vele glas en heeft de bijzonderheid van een overdekt terras op de bovenste verdieping.

WOONHUIS

Lange Nieuwstraat 129
Zaterdag 13.00 – 16.00 uur

Het woonhuis aan het oudste stadspark van Nederland dateert uit 1851. Hier heeft destijds ook de familie Dirkzwager gewoond. Het pand kwam samen met een aantal andere woningen en het achterliggende terrein van de panden 127 t/m 145 in eigendom van de familie van de huidige bewoners. Tot 1995 was op dit terrein van aannemingsbedrijf J.K. Simon B.V. gevestigd.

In 2011 is het pand inwendig verbouwd met behoud van een aantal authentieke details, zoals plafonds, schoorsteenmantels en enkele oorspronkelijk glazen ramen aan de voorzijde. Een aantal details is na de verbouwing weer verborgen, waaronder de eerder afgesloten toegangen naar de woning van het buurpand op nr. 131, maar voor iedereen nog wel te zien op foto's van de verbouwing.

ENTREPOTGEBOUW DE NEDERLANDEN

Lange Nieuwstraat 101
Zaterdag 11.00 – 15.00 uur

U kunt het complex door de poort vanaf de Lange Nieuwstraat betreden. Een bewoner van het complex vertelt u over de geschiedenis. Op de locatie kan voor een kleine vergoeding van €7.50 een bouwplaat van het complex worden verkregen.

Het handelsentrepot 'De Nederlanden' is in 1851 gebouwd aan de Nieuwe Haven voor de afvoer en verhandeling van de eindproducten van de jeneverindustrie. Het complex bestaat uit blok met een zevental woningen aan de Lange Nieuwstraat, met daarin een poort naar de achtergelegen neoclassicistisch vormgegeven opslagruimten met een enorme opslagcapaciteit. Het entrepot was een verzegelde opslagplaats, waar goederen onder douanetoezicht wer-

den geplaatst. Dat was nodig voor goederen waarvan de uiteindelijke bestemming, met name het verbruik in binnen- of buitenland, nog niet vaststond en waarvan dus ook nog niet duidelijk was of en welke belasting gegeven moest worden. Het gebouw is ongeveer twintig jaar geleden verbouwd tot zo'n 28 appartementen.

PLANTAGEKERK

Lange Nieuwstraat 61-63
Zaterdag 12.00 – 16.00 uur

In het kader van Galm! treedt muziekgezelschap Cambiamento Musicale om 12.15, 13.45 en 15.15 uur op. Gerrit Kruidenier en Jan van Roon bespelen om 13.00 en 14.30 uur het Rütter-orgel.

De Plantagekerk werd in 1871 gebouwd voor de Christelijk Gereformeerde Gemeente in Schiedam. De classicistische voorgevel met een gestucte begane grond valt haast niet op in de gevelrij van voornamelijk woonhuizen langs de Plantage. Deze sobere en eenvoudige uitstraling paste wonderwel bij de Gereformeerde opdrachtgevers. De Plantagekerk wordt nu gebruikt door de Hersteld Hervormde Gemeente Schiedam.

VOORMALIG BRUG- EN SLUISWACHTERSHUIS

Lange Nieuwstraat 1
Zaterdag 11.00 – 17.00 uur
Zondag 12.00 – 17.00 uur

Dit voormalig woonhuis van de wachter van de Varkenssluis en de Hoofdbrug kwam tot stand in het derde kwart van de negentiende eeuw. Het is opgetrokken in een eenvoudige eclectische stijl met fraaie tuitgevels. De restanten van de Varkenssluis zijn nog te zien. Deze sluis speelde een bijzondere rol in het spuisysteem van de stad, waarbij met gebruik van de getijdewerking het water in de Schiedamse havens werd ververst. De brug werd in de naoorlogse periode vervangen. De huidige eigenaar restaureerde het pand zelf met bijzondere aandacht voor verduurzaming.

**S'DAM
VIERT DE
TOEKOMST!**

WOONHUIS

Tuinlaan 10c

Zaterdag 12.00 – 16.00 uur

De eigenaar biedt bezoekers de kans om de begane grond van dit monument te bezoeken.

Dit woonhuis dateert uit het eerste kwart van de negentiende eeuw. De eenvoudige lijstgevel is voorzien van een imposante entreepartij. Boven de dubbele deuren is een fraai gesneden bovenlicht aanwezig, met centraal de Mercuriusstaf met kruisende pijlen. De Mercuriusstaf maakt duidelijk dat de bouwheer zijn fortuin in de handel heeft gemaakt. De entree krijgt een extra accent door de flankerende stoepalen van hardsteen met zwarte accenten.

VOORMALIGE ALIDA BEWAARSCHOOL

Leliestraat 10

Zaterdag 13.00 – 16.00 uur

Zondag 13.00 – 15.00 uur

Bezoek in de middag deze historische school in de wijk 'de Gorzen' en bewonder de binnenkant onder het genot van koffie, thee en versgebakken stroopwafels!

De Leliestraat 10 is ooit begonnen als de kleuterschool bekend als de Alida Bewaarschool. Het pand is aan het eind van de negentiende eeuw gebouwd in eclectische stijl. Daarna is het pand nog enige tijd gebruikt als bibliotheek, tot deze verhuisde naar de Nieuwe Maasstraat. Tegenwoordig wordt het pand gebruikt door de Bewoners Vereniging Schiedam-Zuid, het WijkOndersteuningsTeam Zuid en Dock.

VOORMALIG BLAUWHUIS

Lange Nieuwstraat 183

Zaterdag 12.00, 13.00, 14.00 en 15.00 uur
(rondleiding)

Bewoner Brian Hooi neemt bezoekers graag mee het gebouw in en naar zijn appartement. Verzamelen voor de deur.

In 1765 werd een stedelijke instelling naar het stadspark De Plantage verplaatst. Deze instelling richtte zich exclusief op het opsluiten van 'gevallen' vrouwen. De herkomst van de naam 'Blauwhuis' is niet duidelijk, mogelijk verwijst het naar het leidak van het oudere gebouw dat verlaten werd. Stadsarchitect Arij van Bol'es maakte met zijn zoon Rutger het ontwerp. Rond de entree werden de wapenschilden van de regenten en de stad samengevoegd in een decoratieve rococosculptuur. Het gebouw werd uiteindelijk een gymnasium. Inmiddels zijn er appartementen gevestigd.

HOOFDKANTOOR VOORMALIGE GLASFABRIEK

Buitenhavenweg 114

Zaterdag 11.00 uur (rondleiding)

Zondag 13.00 uur (rondleiding)

Het terrein is openbaar toegankelijk. Er worden rondleidingen gegeven in het hoofdkantoor. Melden voor de deur.

Door de bloeiende jeneverindustrie was er ook behoefte aan flessen voor de verpakking van het gedistilleerde. Op dit terrein ontstonden in de tweede helft van de negentiende eeuw twee losse glasfabrieken van twee concurrerende broers, die zich later beiden aansloten bij de Nederlandsche Vereenigde Glasfabrieken N.V. In 1941 werd een nieuw hoofdkantoor gebouwd.

BABBERSMOLEN

Schiedamsedijk 2a
Zaterdag 11.00 – 17.00 uur

Met het bouwjaar 1710 is de Babbersmolen de oudste, nog bestaande stenen poldermolen van Nederland. De molen bemaalde de verdwenen Babberspolder en sloeg het water uit op de Poldervaart. In 2013 werd de molen gerestaureerd en bevat hij weer een ingerichte molenaarswoning en historisch erf om bezoekers te laten zien hoe een poldermolenaarsgezin leefde in en van de natuur. Naast de molen ligt een minipolder met handpompen, scheprad en sluizen.

BRANDERIJ DE HOOP

Noordvestsingel 87
Zaterdag 10.00 – 18.00 uur
Zondag 10.00 – 18.00 uur

Kunstenaars Ben Weir en Ramón Jiménez Cárdenas transformeren *De Hoop* in een complete ruimtelijke tentoonstelling en ervaring.

Deze branderij werd in 1874 gebouwd in eclectische stijl. De branderij maakt onderdeel uit van een hele rij branderijen uit de jaren zeventig van de negentiende eeuw. Tussen de branderijen waren oorspronkelijk brandgangen, om het gevaar van overslaande brand te beperken. De asymmetrische gevelindeling is typerend voor branderijen en heeft te maken met de inrichting. Aan een zijde van de inrijpoort de brede beslagbakken en aan de andere zijde de opstelling met enkele distilleerketels. De branderij wacht op herbestemming.

EEN TOONBEELD VAN GLASKUNST HET HOOFDKANTOOR VAN DIRK BROUWER

Na een fusie van diverse Nederlandse glasfabrieken, waaronder de bekende fabriek in Leerdam, kwam het hoofdkantoor van de NV Vereenigde Glasfabrieken aan de Schiedamse Buitenhavenweg te staan. Schiedam kende vanwege de jeneverindustrie van oudsher een sterke glasindustrie. Het hoofdkantoor werd een etalage van toepassingen van glas als bouw materiaal. Bouwglas is in het interieur en in de betondaken toegepast en in de directieruimte is een geëst glas van Andries Copier (1901-1991) aangebracht. Architect Dirk Brouwer (1899-1941) maakte in zijn ontwerp optimaal gebruik van bouwglas. Brouwer had bij het bureau van Dudok meegewerkt aan het ontwerp van De Bijenkorf in Rotterdam en had zich daarna als zelfstandig architect verder gespecialiseerd

in de toepassing van glas. Hij ontwierp onder andere de Galeries Modernes in Utrecht (1941) en de busgarage Schalkwijk in Bergen (1931, rijksmonument). Het Schiedamse hoofdkantoor is beschermd als gemeentelijk monument. Brouwer is in 1941 geëxecuteerd vanwege zijn werk in het verzet tegen de Duitse bezetter.

de Galeries Modernes in Utrecht

Monumenten Kethel en Kerkbuurt

- I Sint-Jacobus de Meerderekerk**
Kerkweg 51-53
- II De Groene Raat**
Harreweg 19
- III Dorpskerk**
Noordeinde 10
- IV Verspeekpomp – Informatiepunt Kethel**
Schiedamseweg 1
- V Vergulde Valk 't Kethelhuys**
Schiedamseweg 2
- VI Winkelpand**
Kerklaan 2

I

SINT-JACOBUS DE MEERDEREKERK

Kerkweg 51 – 53

Zaterdag 11.00 – 17.00 uur

Zondag 13.00 – 17.00 uur

In de kerk leiden enthousiaste vrijwilligers u rond. In de kerktuin vindt de Kethelfair plaats.

De architect en kerkenbouwer A.C. Bleijs baseerde zijn ontwerp op de romaanse abdijkerk van Rolduc en de Onze-Lieve-Vrouwebasiliek te Maastricht. De opbouw en de plattegrond van de Sint Jacobuskerk vinden hun inspiratie in de oudste kerken van ons land. De bouw vond plaats in de jaren 1888-'90. Het indrukwekkende interieur is geheel opgetrokken uit mergel. De kerk is ook bijzonder omdat deze op de Pelgrimsroute ligt naar Santiago de Compostella. Pelgrims kunnen hier nog steeds een St- Jacobusstempel halen op hun tocht.

DE GROENE RAAT

Harreweg 19

Zaterdag 10.00 – 16.00 uur

Zondag 10.00 – 16.00 uur

Vrijwilligers geven informatie. Om 14.00 uur is een rondleiding over het terrein. De theetuin is open.

Het boerderijtje herinnert aan het agrarische karakter van Kethel en omgeving. De Groene Raat is van een Saksische of hallenboerderij uit de zeventiende eeuw, waarbij de woon- en werkruimte in een enkele ruimte zijn gesitueerd. De Kethelse schilder Jaap de Raat werd hier in 1916 geboren. In 1967 kwam het pand in het bezit van de Gemeente Schiedam. Tegenwoordig is Irado de beheerder. Rond het gebouw zijn voorbeeldtuinen, kruiden- en moestuinen.

II

DORPSKERK

Noordeinde 10

Zaterdag 13.00 – 16.00 uur

Zondag 13.00 – 16.00 uur

Aan het begin van de dertiende eeuw werd op een kunstmatig aangelegde heuvel van klei een klein bakstenen gebouw opgetrokken, ter plaatse van de huidige zuidbeuk van de kerk. Rond 1300 werd een toren aan de kerk toegevoegd. Na 1591 kwam het gebouw in calvinistische handen waarna de inrichting werd gewijzigd naar protestantse behoefte. In 1928 – 1929 werd de kerk gerestaureerd.

III

**INFORMATIEPUNT
KETHEL****VERSPEEKPOMP**

Schiedamseweg 1

Zaterdag 11.00 – 16.00 uur

Zondag 11.00 – 16.00 uur

Tijdens de Open Monumentendagen staat de werkgroep Kethel van de Historische Vereniging Schiedam bij de Verspeekpomp. U kunt daar terecht met uw vragen en voor meer informatie over het programma en de opengestelde panden. Zie ook het activiteitenoverzicht.

IV

Eind negentiende eeuw streed winkelier en gemeenteraadslid J.J. Verspeek ervoor dat de bewoners van het dorp Kethel toegang kregen tot schoon en veilig drinkwater. In 1898 zorgde hij ervoor dat er midden in het dorp een pomp werd geplaatst. De pomp werd overbodig toen Kethel in 1914 werd aangesloten op de Schiedamse watertoren. De huidige Verspeekpomp is een replica die in 2012 op initiatief van de huidige dorpsbewoners werd geplaatst.

3

O

V

VERGULDE VALK 'T KETHELHUIS

Schiedamseweg 2

Zaterdag 11.00 – 17.00 uur

Zondag 11.00 – 17.00 uur

Deze voormalige herberg met winkel en woonhuis stamt oorspronkelijk uit 1573. De herberg droeg de naam 'Vergulde Valk'. Later heeft er een kruidenierswinkel in het pand gezeten. Tegenwoordig fungeert het als woonhuis met thee- en cadeauwinkel.

O

WINKELPAND

Kerklaan 2

Zaterdag 11.00 – 17.00 uur

Vóór 1980 had Piet van Beurden hier zijn kappers- en rookwarenwinkel. Zijn vrouw had in de naastliggende ruimte een manufacturenwinkel. Tegenwoordig heeft kleindochter Jorien hier een massagepraktijk en winkel met duurzame artikelen.

VI

Monumenten Binnenstad Schiedam

- 1 Waag**
Informatiepunt
Binnenstad
Lange Kerkstraat 39
Za 10 – 17 | Zo 11 – 16 U
- 2 Ruïne Huis te Riviere**
Broersvest
(naast Stads-kantoor)
Za en Zo 12 – 17 U
- 3 Grote- of Sint Janskerk**
Lange Kerkstraat 37
Za 11 – 17 | Zo 12 – 17 U
- 4 Oude Stadhuys**
Grote Markt 1
Za 12 – 17 | Zo 12 – 17 U
- 5 Woonhuis**
Grote Markt 29
Za 12 – 17 U
- 6 Sint Jacobsgasthuis – Stedelijk Museum Schiedam**
Hoogstraat 112
Za en Zo 11 – 17 U
- 7 De Monopole**
Hoogstraat 99
Za 12 – 16 U
- 8 Voormalig Weeshuis der Hervormden**
Lange Achterweg 36-82
(entree binnenplaats achterzijde)
Za en Zo 12 – 17 U
- 9 Nederlands Gereformeerde Kerk Schiedam**
Westvest 30
Za 11 – 17 | Zo 12.30 – 17 U
- 10 Winkelpand**
Lange Haven 3
Za 12 – 17 U
- 11 Woonhuis met Branderszaal**
Lange Haven 97
Za 12, 14 en 15 U
(rondleiding)
- 12 Korenbeurs – De Bibliotheek Schiedam**
Lange Haven 145
Za en Zo 10 – 17 U
- 13 Havenkerk**
Lange Haven 72
Za 11 – 17 | Zo 12 – 17 U
- 14 Nationaal Jenevermuseum**
Lange Haven 74
Za en Zo 11 – 17 U
- 15 Woonhuis**
Lange Haven 80
Za en Zo 12 – 17 U
- 16 Nationaal Coöperatie Museum**
Lange Haven 84
Za en Zo 11 – 17 U

- 17 Woonhuis**
Lange Haven 92
Za 10 – 17 | Zo 11 – 16 U
- 18 Woonhuis**
Lange Haven 98
Za 13.30, 14.30 en 15.30 U
(Galm 750) | Zo 13.00, 14.00 en 15.00 U (rondleiding)
- 19 Museummolen De Walvisch**
Westvest 229
Za en Zo 11 – 17 U
- 20 Westvest90-kerk**
Westvest 90 – 92
Zo 12 – 17 U
- 21 Pand Paulus**
Korte Haven 125
Za en Zo 12 – 16 U
- 22 Voormalige branderij Vlaamsch Broodhuys**
Korte Haven 5-7
Za en Zo 8 – 17 U
- 23 Restauratie Werkplaats Schiedam**
Elzensteeg 2
Za 11 – 16.30 U
- 24 Oud-Katholieke Kerk 't Huis te Poort**
Dam 28
Za 11 – 17 U
- 25 Zakkendragershuis**
Oude Sluis 19
Za 11 – 17 | Zo 12 – 17 U
- 26 Voormalig Pakhuys**
Oude Sluis 4-6
Za en Zo 14 – 17 U
- 27 Woonhuis**
Schie 84
Za 12 – 17 U
- 28 Voormalige Distilleerderij Wenneker**
Schie 94
Zo 12 – 17 U
- 29 Muradiye Moskee**
Raam 5-9
Za 14 – 17 U
- 30 Voormalige Branderij Dirkzwager**
Groenweegje 4
Za en Zo 11 – 15 U
(rondleiding)
- 31 Molen De Palmboom**
Noordvest 34
Za 10 – 17 U
- 32 Molen De Vrijheid**
Noordvest 40
Za 11 – 17 U
- 33 Molen de Drie Koorbloemen**
Vellevest 5
Za 11 – 17 U

- 34 RK begraafplaats met kapel – Roemeens Orthodoxe Kerk**
Vlaardingerdijk 48
Za 12 – 16.30 | Zondag kerkdienst alleen in stilte te bezoeken
- 35 Liduinabasiliek**
Singel 104
Za 11 – 17 | Zo 13 – 17 U
- 36 Voormalig Pompstation**
Rotterdamse dijk 54c
Za 11 – 17 | Zo 12 – 17 U
- 37 Voormalige HAV-Bank**
Gerrit Verboonstraat
Za 11 / Zo 12 U
(rondleiding)
- 38 Woonhuis**
Tuinlaan 24
Za 12, 13, 14, 15 en 16 U (rondleiding)
- 39 De Sodafabriek**
Makkerstraat 5
Za en Zo 12 – 17 U
- 40 Patriciërshuis**
Tuinlaan 58
Za en Zo 12 – 16 U
- 41 Pakhuizen De Molukken**
Tuinlaan 76 (toegang via hek aan de Tuinlaan)
Za en Zo 12 – 16 U
- 42 Woonhuis**
Tuinlaan 74
Za 12 – 16 | Zo 12 – 16 U
- 43 Kapel van het voormalig Klooster van de zusters Dominicanessen**
Tuinlaan 82
Za 11 – 16 U
- 44 Lutherse Kerk**
Lange Nieuwstraat 219
Za 11 – 17 | Zo 12 – 17 U
- 45 Bergerbuurt**
Lange Nieuwstraat 149
Za en Zo 12 – 16 U
- 46 Woonhuis**
Lange Nieuwstraat 129
Za 13 – 16 U
- 47 Entrepotgebouw De Nederlanden**
Lange Nieuwstraat 101
Za 11 – 15 U
- 48 Plantagekerk**
Lange Nieuwstraat 61-63
Za 12 – 16 U
- 49 Voormalig brug- en sluiswachtershuis**
Lange Nieuwstraat 1
Za 11 – 17 | Zo 12 – 17 U

- 50 Woonhuis**
Tuinlaan 10c
Za 12 – 16 U
- 51 Voormalige Alida Bewaarschool**
Leliestraat 10
Za 13 – 16 | Zo 13 – 15 U
- 52 Voormalig Blauwhuis**
Lange Nieuwstraat 183
Za 10 – 17 | Zo 11 – 16 U
- 53 Hoofdkantoor voormalige Glasfabriek**
Buitenhavenweg 114
Za 11 / Zo 13 (rondleiding)
- 54 Babbersmolen**
Schiedamsedijk 2a
Za 11 – 17 U
- 55 Voormalige Branderij de Hoop**
Noordvestsingel 87
Za en Zo 10 – 18 U

Gratis rondritten met historische trams op zaterdag en bussen op zondag

ACTIVITEITEN

A Uitreiking Monumentenschildjes Za 9.30 en 11 uur

Wethouder Petra Zwang reikt namens de Historische Vereniging Schiedam monumentenschildjes uit als erkenning voor een geslaagde restauratie en/of transformatie van bijzonder erfgoed.
9.30 uur Uitreikingsceremonie bij De Hoeksteen · Warande 185
11.00 uur Uitreikingsceremonie bij de Herbergier · Nieuwstraat 12/14

B Demonstraties restauratie-ambachten en calorische werktuigen Vijgensteeg 2, Lange en Korte Haven Za 11 – 16.30 uur

De Restauratie Werkplaats Schiedam toont vakmanschap in houtbewerking en restauratie aan de Vijgensteeg 2. Bekijk demonstraties van Luuk Verzijden van Smederij Rookbaard en het Nederlands Stucgilde. In de havens liggen de heibok van Stichting Calorische Werktuigen en het stoomslepertje De Goudvis.

RONDLEIDINGEN

C Torenbeklimming Grote- of Sint Janskerk I-Punt in de Waag, Lange Kerkstraat 39 Za en Zo 12 – 16 uur

Er zijn onder begeleiding diverse torenbeklimmingen mogelijk in de toren van de Grote Kerk. U kunt zich gratis inschrijven voor één van de beklimmingen bij het I-Punt.

D Rondleiding voormalig Sint Jacobsgasthuis Stedelijk Museum Schiedam, Hoogstraat 112 Za en Zo 14 en 15.30 uur

Gratis rondleidingen van ongeveer een uur. Start bij het entreegebied van het museum. Aanmelding via rsyp@stedelijkmuseumschiedam.nl o.v.v. de dag, het gewenste tijdstip en het aantal deelnemers. Op de dagen zelf aanhaken kan ook mits er nog plaatsen vrij zijn.

MUZIEK

E Korenfestival Grote- of Sint Janskerk, Lange Kerkstraat 37 Za 12 – 17 uur

In het kader van 600 jaar Grote- of Sint Janskerk wordt op zaterdag een Korenfestival georganiseerd. **Bekijk het hele programma op de andere zijde van deze plattegrond.**

F Inloopconcert Gewestelijk Senioren Orkest Havenkerk, Lange Haven 72 Zo 14 – 15 uur

Dit harmonieorkest brengt de Havenkerk muzikaal tot leven met een breed repertoire van klassieke muziek, musicals en jazz tot popmuziek en Franse chansons. Dit alles onder leiding van dirigent Richard Vrijhoef. Luister zittend of bekijk ondertussen de Havenkerk.

G Galm 750 Diverse monumentale locaties Za 12 – 17 uur

Op zaterdag vinden op monumentale locaties verrassende muzikale optredens plaats. **Bekijk het hele programma op de andere zijde van deze plattegrond.**

ROUTES EN WANDELINGEN

H Historische haventour met nostalgische bus

Vertrek vanaf het Stadserf. Za 10, 11, 13.30 en 14.30 uur
Schiedam herbergt een maritiem kenniscluster van internationale allure. Net als de jeneverindustrie bloeit ook de scheepsbouw hier opnieuw op.

Op zaterdag rijden historische bussen langs het verleden van Wilton Fijsenoord en de Werf Gusto. Je bezoekt het oude pomphuis (meters onder de grond), het huidige Damenterrein met dok 8 en indrukwekkende offshore platforms. Ook voormalige werfgebouwen, nu in gebruik door GustoMSC en GBS Machining, maken deel uit van de route. Een unieke kans om deze bijzondere industriële plekken van binnen te zien! **Let op!** 18+ | Dichte schoenen & ID verplicht. Aanmelden verplicht via: monumenten@schiedam.nl

I Archeologiewandeling

**Vertrek bij de Korenbeurs, Lange Haven 45
Zo 13.00 en 15.30 uur**
Archeologen nemen bezoekers mee langs locaties in de binnenstad waar bijzondere vondsten zijn gedaan die verhalen vertellen over de geschiedenis van de stad. De wandeling duurt ongeveer één uur. Inschrijven via monumenten@schiedam.nl

J Stegenwandeling

**Vertrek vanaf Taanbrug bij Lange Haven 54
Za 11 en 15.30 uur**
De wandeling duurt 1,5 uur. Reserveren verplicht via www.sdarn.nl

K Met tram of bus terug in de tijd

**Dienstregeling van LIJN750
Za en Zo 12 – 17 uur**
Hop on Hop of, Opstaphaltes op Broersvest. Routes variëren.
Reis mee terug in de tijd met Lijn750. Op zaterdag rijden historische trams op lijn 21 tussen Woudhoek en Rotterdam. Op zaterdag rijden historische bussen tussen station en de Gorzen. De opstaphaltes aan de Broersvest zijn de aangewezen plek om een tourtje mee

te pakken. Als Schiedammer rijd je natuurlijk gratis mee.

L Tijdreis – Schiedam in 5D

In het kader van 750 jaar Schiedam heeft History5D een digitale historische reconstructie gemaakt van enkele bijzondere plekken in de stad: het kasteel van Aleida, de Overschieespoort, de Dam en een zicht op dorpskern Kethel. Met de (gratis) app History5D kun je nu 360 graden rondom kijken en je terug in het verleden wanen. Dompel je onder in 750 jaar geschiedenis en beleef het verleden als nooit tevoren. Download de (gratis) app History5D of neem een kijkje op www.schiedam5D.nl.

Schiedamse Verhalennacht

Za van 19.30 – 22.15 uur

Een tijdreis vol muziek, theater, speedlezing en Virtual Reality. Aanmelden kan via de QR code

Kosten: € 22 p.p.

ACTIVITEITEN

M Postkantoor Schiedam

**Grote Markt
Za 10 – 17 uur**

Je hebt post ontvangen van een Schiedammer uit het verre verleden of de verre toekomst! Haal jouw post op bij de tijdreizende postbode en stuur een kaartje terug. Deze installatie is onderdeel van Toekomstlab Schone Lucht uit het programma van Schiedam 750 jaar.

N Manifestatie Zie de Schie; Zonder Schie geen Schiedam!

**'Zie-de-Schie-Plein' op de kade voor de Havenkerk, Lange Haven 72
Za en Zo 10 – 18 uur**

Kronkelend door de stad vormt de rivier de Schie niet alleen het begin van de stad maar ook een kralenketting van verhalen uit het verleden en houvast voor de ontwikkelingen in de toekomst. Niet baksteen maar water is het belangrijkste 'monument' van de stad; de Schie! Cultureel Forum Schiedam viert dit met een cultureel weekend boordevol boottochten, rondleidingen en kidsproof activiteiten.

Voor programma, vertrektijden en tickets (verplicht voor boot- en voettochten): www.sdarn.nl

Reserveer op tijd je plek of een tijdslot voor kinderactiviteiten!

O Collage workshop Juuls Kinderatelier KunstWerk in Art Center Schiedam, Lange Nieuwstraat 191 Zo 13 – 15.30 uur (inloop)

Schiedam 750 jaar? Tijd voor slingers! Versier Schiedamse monumenten op jouw manier met papier, lint en glitter. Kom knippen en plakken tijdens deze gratis workshop o.l.v. kunstenaar Juliette Pestel. Terwijl jij creatief bezig bent, kunnen je ouders de expositie van het Social Glue Collage Festival bekijken bij KunstWerk. Deze workshop is gratis voor kinderen. www.juliettepestel.com

P Schiedam 750 Zingt! Land van Belofte, Vismarkt en Havenkerk, Lange Haven 72 Zo 12 – 17 uur

Shantykoor Stuurloos organiseert Schiedam 750 Zingt! met wel 10 koren. Voor jong en oud is er muziek en zang in allerlei genres.

Q De Hoop: Luck is Blind Noordvestsingel 87

Za en Zo 10 – 18 uur
Branderij De Hoop wacht stiltejes op zijn nieuwe bestemming. Kunstenaars Ben Weir en Ramón Jiménez Cárdenas openen de deuren en transformeren De Hoop in een complete ruimtelijke tentoonstelling.

R OX Alien

**Lange Kerkstraat 23
Za en Zo 12.00 – 17.00 uur**
Graffitikunstenaar OX Alien maakt in het kader van 750 jaar Schiedam een ode aan de stad op de zijgevel van snackbar Moonlight aan de Baan.

Monumenten Kethel en Kerkbuurt

I Sint-Jacobus de Meerderekerk
Kerkweg 51-53
Za 11 - 17 | Zo 13 - 17 U

II De Groene Raat
Harreweg 19
Za en Zo 10 - 16 U

III Dorpskerk
Noordeinde 10
Za en Zo 13 - 16 U

**IV Verspeekpomp –
Informatiepunt Kethel**
Schiedamsedijk 1
Za en Zo 11 - 16 U

V Vergulde Valk 't Kethelhuys
Schiedamsedijk 2
Za en Zo 11 - 17 U

VI Winkelpand
Kerklaan 2
Za 11 - 17 U

ACTIVITEITEN

S Tentoonstelling Dorpskerk
Noordeinde 10
Za en Zo 13 - 16 U
In de Dorpskerk is een expositie van schilderijen over de historische verbinding tussen Kethel, Schiedam en Overschie. Diverse schilderijen van boerderijen en buitenplaatsen langs de Schie en de Polderwetering. De expositie is samengesteld uit de collectie van het Museum Overschie.

T Kethel Fair & concert
Stichting Radboud
Kerklaan Sint-Jacobus de Meerderekerk, Kerkweg 51-53
Za 12 - 18 en Zo 12 - 17 U
De kerktuin bruist met allerlei activiteiten van de Kethel Fair met marktkramen met ambachtelijke producten, een gezellige theetuin, live muziek, kinderplezier met spelletjes en een springkussen, en een hulk die bezoekers meeneemt op een rit door het groene buitengebied en het dorp Kethel. Dit evenement wordt georganiseerd door muziekvereniging Sint Radboud. Het orkest van Sint Radboud geeft op zaterdag een concert bij de kerk en het (proms)koor op zondag (beide om 15 uur). Dit jaar is ook het Wereldmuziekfestival Verueno te gast op zaterdag met live muziek.

U Wandelroute door Dorpskern Kethel
Schiedamsedijk 1
Za en Zo 11 - 16 U
Bij diverse bijzondere locaties en panden in en rondom de Dorpskern van Kethel staan grote foto's uit vervlogen tijden. Bij de Verspeekpomp kan een boekje opgehaald worden met uitleg en informatie over deze locaties en panden, hiermee kan men zelf een wandelroute samenstellen.

V De Groene Raat
Harreweg 19
Za en Zo 10 - 16 U
Om 14.00 uur wordt een rondleiding gegeven langs de waterbuffertank en de voorbeeldtuinen. In de theetuin wordt koffie en thee geschonken.

W Tijdreis – Kethel in 5D
Op diverse punten in de stad zijn dit jaar zogenaamde '5D punten' gerealiseerd. Op die belangrijke plekken in Schiedam en Kethel kun je middels virtual reality rondkijken in het verleden. Bij het informatiepunt bij de Verspeekpomp kun je op een groot scherm uitleg krijgen over dit project en beleven hoe Kethel er rond 1750 uitzag.

G Galm 750

Diverse monumentale locaties
Za 12 - 17 U

Op zaterdag vinden op monumentale locaties verrassende muzikale optredens plaats.

Molen de Palmboom	Just Friends 12.00, 13.00 en 14.00 uur
Lange Haven 98	Sarah Stevens 13.30, 14.30 en 15.30 uur
Havenkerk	Rutger Zuydervelt en Nina Hitz 12.30, 13.30, 14.30 en 15.30 uur
Pand Paulus	Alexander Chater 12.30, 14.00 en 15.30 uur
Lange Haven 107	Sterre Hond & Kateryna 13.00, 14.00 en 15.00 uur
Lutherse Kerk	Lucie Luna 12.15, 13.45 en 15.15 uur
	Cosmic Bride 13.00, 14.30 en 16.00 uur
Kapel Tuinlaan 82	Tent 13.00, 14.00 en 15.00 uur
Kapel Tuinlaan 82	Blauwdruk 13.30, 14.30 en 15.30 uur
Plantagekerk	Cambiamento Musicale 12.15, 13.45 en 15.15 uur
Sodafabriek	Olmo 14.00, 15.00 en 16.00 uur
Sodafabriek	Princeton 14.30, 15.30 en 16.30 uur

Bekijk
de plattegrond
van de binnenstad
voor de locaties!

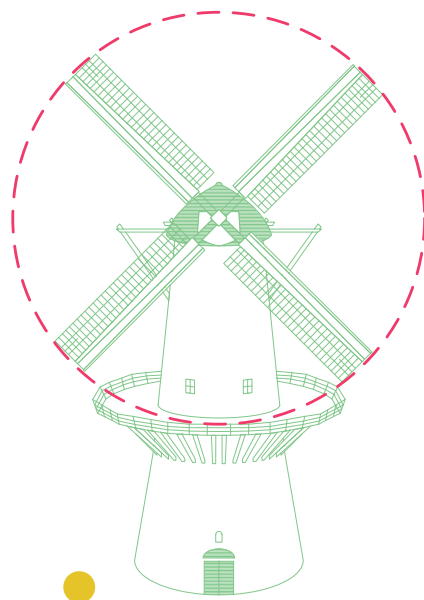
E Korenfestival

Grote- of Sint Janskerk,
Lange Kerkstraat 37
Za 12 - 17 uur

In het kader van 600 jaar Grote- of Sint Janskerk wordt op zaterdag een Korenfestival georganiseerd.

12.00 uur	Vocaal Ensemble 'Irrevocable'
12.45 uur	Christelijk Kamerkoor Maassluis
13.30 uur	Toonkunstkoor Schiedam
14.15 uur	Herenkoor 'In Honorem Dei'
15.00 uur	Oosterkantoorij
15.45 uur	Kamerkoor 'Corps d'Esprit'
16.30 uur	Lutherse Cantorij 'Sursum Corda'

De Open Monumentendagen Schiedam 2025 worden georganiseerd door het Comité Open Monumentendagen Schiedam in samenwerking met Monumentenzorg gemeente Schiedam, Nederland Monumentenland, de Historische Vereniging Schiedam en vele partners en monumenteigenaren in de stad.

Mede mogelijk gemaakt door:

**VRIENDEN
LOTERIJ**

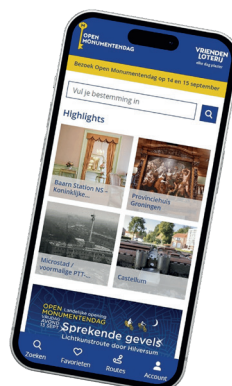
BURGY
KLASSIEK BOUWEN

het
Cultuurfonds

gemeente
Schiedam

Scan de
QR code en
download de Open
Monumentendagenapp

Apple

Google

@omdschiedam

@omdsdam

www.openmonumentendag.nl/schiedam

Ontwerp Studio Vuurtoren

